

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adóznak vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felolvasó szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadóulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyilttér soronkint 50 kr. Többzori hirdetéseknel engedmény
--	---	--	--	---

A néppárt revíziót követel !!

O. A. M. D. G.

(*) Április 16-án lesz egy éve, hogy az egyházpárti küzdelmek izzó hevében óriási küzdelmek, legyőzhetetlennek látszó akadályok között, egyedül szent és önzetlen lelkesedésünktől, hit- és hazaszeretetünktől bátorítva az igazság és jog védelmére megalapítottuk a „*Fejérmegyei Naplót*”. Es ma, tizenegy hónap múlva számos kath. hírlaptársunkkal egyöntetűen halálmegvételssel küzdünk a néppárt élén. Hogy ellenfeleink részéről mily sorsban részesültünk, azt a napi események igazolják. Es mi a rendszeres üldözés, rágalom, elnyomás dacára nem engedünk egy jottát sem az anyaszentegyház jogából. Volt erők, bátorságunk mindenkivel szemben kimondani az igazságot.

Naponként felüti fejét a hazugság, hogy a katolikus sajtót saját hittelei és főpásztorai előtt is diszkvalifikálja, sőt már a római szentszék tekintélyét is szembe akarták állítani a kath. sajtó elhallgatására. Lapunk szerkesztősége és annak feje, ifj. Zichy János gróf a kath. mozgalmak vezérével, Zichy Nándor és Esterházy Miklós Mór grófokkal egyetértve, a bécsi nunciustján azon kérelemmel járult a szentséges Atyához, hogy küldené apostoli áldását a néppárt vezér organumára, annak munkatársaira és olvasóira.

Ezen kérelmünkre vonatkozólag XIII. Leó pápa ő szentsége a következő választ küldte a néppárt egyik vezéréhez, Zichy Nándor grófnak.

A levél a pápa pecsétjével és sajátkezü aláírásával van ellátva és így hangzik:

Dilecto Filio Nobili Viro
Ferdinando Zichy
Albam Regiam.

LEO PP. XIII.

Dilecte Fili Nobilis Vir, salutem et apostolicam benedictionem. Quanto studio quamque sollicita voluntate ea

fuerimus prosequuti, quae postremis hisce temporibus pro religionis causa in Hungaria sunt gesta, abunde tibi ceteraque Hungarorum genti perspectum est. Nimirum etenim dolebamus catholicam rem, quae inde a Stephano rege sanctissimo constanter in vobis floruit, oppugnari iisque artibus impeti, ut magno in discrimine versaretur. Quamobrem, et ex officio Apostolici muneris et ex singulari, qua in vos ferimur caritate, omni ope contendimus ut Hungarorum animi ad catholica tuenda sacra excitarentur. Placet autem harum vobis laudem palam tribuere, quamplures non defuisse, qui strenue studiis Nostris obsecundarent: illud autem gavisi praecipue sumus, novam esse catholicorum coitionem factam ad Ecclesiae iura et religiosa Hungariae decora in regni comitiis vindicanda. Cuius coitionis ductum, quum tibi, Dilecte Fili, ac nobili viro Nicolao Maurio Esterházy demandatum sit, id impense gratulamur. Certam enim fiduciam fovemus. auctoribus vobis, conceptam de catholicorum navitate spem cumulate complendam. Qua autem, in praeclari operis prosecutione, egregia ducamini voluntate, testes sunt litterae obsequii et amoris plenae, quas nuper ad Nos dedistis. In quibus quoniam id etiam referebatur, novam ephemeridem, cui titulus »*Fejérmegyei Napló*«, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. Etenim ratum tibi ceterisque scriptoribus est, nunquam ab Episcoporum consiliis et auctoritate discedere, simul ea diligentissime servare, quae Nos pluries ephemeridum editoribus praescripsimus, de caritate scilicet, verborum temperantia, observantia in civiles potestates, pleno demum cum Episcopis et Apostolica in primis Sede consensu. Igitur quod patriae amor

et avitae religionis splendor suadet, id alacres fortesque contendite. Nos vero ut bene scitis Deus vestra omnium coepta, Immaculata eius Matre Hungariae Patrona exorante, provehat, Apostolicam benedictionem tibi, Dilecte Fili, nobili viro Nicolao Maurio Esterházy ceterisque, qui vobiscum litteras ad Nos dedere, amantissime impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die VI. martii MDCCCXCV. Pontificatus Nostri anno Decimo Octavo.

LEO PP. XIII.

A nagyfontosságú levél, melyet olvasóink és elvárataink bizonyára élénk örömmel üdvözölnek, magyar fordításban így hangzik:

XIII. LEÓ PÁPA.

Kedves Fiunk, nemes Férfiu, üdvöt s apostoli áldásunkat! Mennyi odaadó szeretet s mily nagy gondot fordítottunk mind arra, ami a legutóbbi időkben vallásunk ügyéért történt, az előtte s a magyar nemzet előtt eléggé ismeres. Ugyanis igen-igen fájlaltuk azt, hogy a katolikus ügy, a mely István, a legszentebb király óta nálatok állandóan virágozott, megtámadtatott, s oly módokkal ostromoltatott, hogy nagy veszélyben forgoit. S azért ugy Apostoli hivatalunk köteleménél fogva, valamint kiváló szeretetünknel fogva, a melylyel irántatok viseltettünk, minden eszközzel arra törekedtünk, hogy a magyar szivek a katolikus szent vallás védelmére buzditassanak.

Óhajtuk pedig nyilván megadni nektek azt a dicséretet, hogy igen sokan közületek készségesen feleltek meg törekvéseinknek; annak pedig kiválóan örvendettünk, hogy az Egyház jogainak s Magyarország vallási dicsőségének az országgyűlésen való védelmére a katolikusok új egyesülése jött létre; s minthogy ezen egyesülés vezérlete reád, kedves Fiunk s Esterházy Miklós Mór nemes fétfiura bizatott: ahhoz Nekték legbensőbb üdvkívánatainkat nyilvánítjuk, mert teljesen bizunk abban, hogy a Ti vezérletek alatt a katolikusok szerény buzgalmról táplált reményünk bőségesen fog teljesülni. S hogy mily jeles szándékkal vagytok a kitünő mű előmozdításában, arról tanuskodik hódolat- és szeretetteljes leveletek, a melyet minap hozzánk intéztetek. S mint-hogy abban arról is értesítettetek, hogy általatok, a katolikusok törekvéseinek elő-

mozdítására. „Fejermegyei Napló“ cím alatt új lap létesítették, azt Mi örömmel helyesljük; mert Te s a többi írók elvül tartják, hogy soha a püspökök szándékától s tekintélyétől el nem tértek s egyszersmind a legszorgalmasabban megtartják mindazt, amit a hírlapíróknak többször már szabályul előírtunk, tudniillik a szeretetről, az irmodor mérsékletéről, a világi hatóság iránt való tiszteletről, a teljes egyetértésről a püspökökkel s mindenekelőtt az Apostoli Szent-székekkel. Amit tehát a haza szeretete, az ősi vallás fényé javul, azt lelkesen s bátran törekedjetez elérni.

Mi pedig, hogy az Isten azt, amire mindnyájatok vállalkoztatok, a Szeplőtelen Sz. Anyának, Magyarország Védaszszonyának tönnyörgésére, kegyesen előmozdítsa, a legnagyobb szeretettel adjuk reád, kedves Fiunk Esterházy Miklós Mór némes férfinak, s a többiekre, a kik veletek ama levelet Hozzánk intézték, apostoli áldásunkat.

Kelt Rómában Szent Péternél 1895-ik év március 6-án, pápaságának tizennyolcadik évében.

XIII. LEÓ PÁPA.

Az új küzdelem előtt.

Az irás szavaival kiáltunk fel: Virtus in infirmitate perficitur! Most midőn itt van a tettek ideje, midőn az elemek harca tombol szent István koronája felett, midőn a pokol minden ördöge szabadlábra eresztve tartja dus aratását Szűz Mária birodalmában és a babiloni toronyépítők nyelvzavara fertőzött meg az apostoli királyság tiszta légkörét; most az igazság és szeretet gyermekei a hamis alkotmányosság sáncai közt láncra

verve, kénytelenek a durva poroszlok bántalmait tetlenül tűrni és hallgatni. A néppárt kálvária-utja megkezdődött.

Láttuk a néppártot az ország Pilátusai előtt a vádlottak padjára állítva, a gúny biborpalástjába megostoroztatni, tövissel megkoronáztatni; ezek örvongók, felforgatják az állami rendet. Halljuk hí követeit a keresztetek súlyos terhe alatt nyögni. Ti meggyalaztatok hitünket, elraboltátok jogainkat, feldúltátok családi szentélyeinket, leromboltátok szívünk templomát! Halljuk a zsidók főtanácsa előtt hamis tanuk által vádoltatni; ezek káromolják a királyt, ezek a szocialisták, az ördög cimborái, veszedelmes néplázítók, kik felekezeti és nemzetiségi viszályt szítanak! Látjuk, mint tagadják meg a jobbak is egy nyomorult szolgálhad kedvéért, mint Péter Jézust; En nem ismerem ezen embert! És halljuk az utonálló csöcselék és sajtó éktelen lármáját: Feszítsétek meg! Méltó nyugalommal várjuk a farizeusok és irástudók ítéletét, kik megkérdezték tőlünk, hogy kik vagytok és mit akarunk? Mi az Isten jogainak védelmezői vagyunk. Es erre kárörvendve kiáltják: Ime most hallottátok a káromkodást, mi tetszik nektek? Es egyhangulag ráfelelik: Méltó a halálra! Es hurcolnak bennünket Pontiusától Pilátusig, a ki még egyszer megkérde, dehát mi rosszat cselekedtek ezek? Es ők annál hangosabban kiáltják: Feszítsétek meg! Fuziót a néppárt ellen! A Judások megalkudtak a bőrünkre. Megszavazták a költségvetést. 700 ezer forinttal felemelték a fogyasztási adó-

kat és nekünk csak ecetet és epét adnak inni. Megyünk a Golgothára, lerogyunk többször a kereszt sulya alatt, végre egy jószívű Simont kényszerítenek segélyünkre sietni.

Szegény jó Péchy Tamás, maga sem gondolta; hogy Cyrenei Simon sorsára jut. És midőn már azt hiszik, hogy keresztül döfték szívünket, ki-vegezték, eltemettek. Megmozdult a föld, szölanak a kövek és hullanak az Istenitélet hullamai.

A nép érzi, tudja, hogy meg van csalva, rútul kijátszva képviselői által és a kiket eltemettek, mint katolikusokat, azok feltámadnak, mint néppárt!

Heteken keresztül hangoztatják a fuziót és soha nem távolodtak annyira a pártok egymástól, mint a lefolyt vita alatt, soha nem voltak oly élesek és annyira kihegyezve az ellentétek, mint most.

Ime a hazugság politikája! Mi nem vagyunk hajlandók hitelt adni azon mendemondáknak, mely szerint a lefolyt válság alatt egy szabad- elvű kapacitás oda nyilatkozott volna, hogy ma csakis úgy lehet boldogulni, ha hazudik a kormány, hazudnak a hírlapok, hazudik a parlament, szóval hazudik mindenki, de ily események után önkénytelenül is eszünkbe jutnak e szavak.

Gyönyörű körfutás volt az a fuzió. Bánffy fut Szapáry után, Szapáry Apponyi után, Apponyi Ugron után és Ugron Justh után és az első soha sem éri el a másodikikat, hanem az utolsó eléri az elsőt.

Csak egy dolgot nem értünk. Apponyi oly meggyőzően, vaskövet-

TÁRCA.

GYERMEK SZIV.

— A „Fejermegyei Napló“ eredeti tárcája. —

Elkelő fogatok robognak sűrű egymásutánban a fényesen kivilágított ház portáléja alá s a nagy provinciális város olíje színéjére ragyogó arcok s vig kacagás közt siet a gázsal s villamossággal tündéresen kivilágított lépcsőkön fölfelé. A portálé bejáratát két serpenyőben siteregve égő szurokfáklya világítja meg s a mint a sülvő hideg szől el-ekkapja a lobogó lángot, kísérteti fényt vet a bámész csoportra, melyet a látványosság toborzott itt össze s nem törődve hideggel és hóval makacs szívóssággal tartott ki helyén, míg az utolsó fogat is elő robogott s kíváncsiságuk lelohadt.

A tanácsosék ma estélyt adtak. Ott kellett lennie mindannak, ki azt akarta, hogy a városban valamibe is vegyék. A tanácsosék voltak a hangadók, kiket mellőztek, kiket estélyükre meg nem hittak, az erkölcsi halott szamba vétetett. A bámész sokaságnak tehát volt miben gyönyörködnie s egy-egy apró virágosokkal díszített bársonyszőly láttára a csodálkozás ah-ja rebbent el ajkáról.

Mikor a tömeg már oszladozóban volt s már néhány csavargó, ki az eldobott szivarcsuták felett veszekedett s öreg anyóka ólalkodott a bejárat előtt. Hozzájuk csatlakozott egy öreg parasztasszony. Lábai meg-meginogtak, mintha hosszú utat tettek volna meg s egész teste remegett a hidegtől. Hóna alatti kis batyut szorongat. A két szurokfáklya rávilágított sapadt arcára s beesett szemre.

— Hóbó, elkésett már édes lelkem, — mondja szánakozólag az egyik — most

már nem lehet ám semmit sem látni, előbb jött volna.

A parasztasszony, mintha nem is hallaná a beszédet, ügyet sem vetett a beszélőre. Fürkészve tekintett a lépcsőbejáratra s felhasználva az alkalmas pillanatot, felosont a lépcsőkön. Bátran haladt előre a fűtött délszaki növényekkel díszített folyosón, mint aki jól ismeri erre a járást. Ép egy üvegajtót akart kinyitni, mikor a szobából egy gazdagon díszített liberiába bujtatott egyén lépett ki. Meghökent, a mint a parasztasszonyt meglátta, de csak egy pillanatra. Az anyóka a fölibe sugott valamit, mire az inas ajkfelbiggyeszve s vállát vonogatva távozott.

Az anyóka magára maradt.

Leoldotta válláról a nagy szürke kendőt, odatolt a meleg kandalló elé egy nagy zsülyeszeket s arra ráterítette a féltékenyen őrzött ruhadarabot, hadd száradjon.

Gyenge mosoly futotta be ráncokkal barázdált jóságos arcát.

— Meglátom hát újra az én szép leányomat, hogy örül majd édes anyja láttára. — dohogja nagy sóhajok közt, de én sem jöttem ám üres kézzel.

Es reszkető kezeivel a kis batyut bonthatni kezdte.

— Magam sütöttem, — mondja büszkén s a világosság felé tartja azt a kis kerek kalácsot, hogy még egyszer gyönyörködjék benne, a leányának szánt meglepetésben, — mily jól fog esni szegénykének. De hol marad oly soká?

Nem várakoztatták tovább. A ház urnője lépett be, az öreg anyóka leánya.

Az öreg anyóka felugrott és kitérte gyenge karjait leánya felé, hogy keblére ölelje, de ez nem engedte fényes ruháját

összegyűrni. Ajkai hidegen érintették az anyóka arcát s a szemrehányás ritt ki szavából, mikor megszólamlott:

— Anyám, maga az? Hogy jött ide? Jaj Istenem, csak nem látta meg senki!

Az öreg anyóka meghökent s csodálkozva nézett leányára. Önkénytelenül jött ajkaira a kérdés:

— Hogy nem látott meg senki? Hát nem szabad engem meglátni senkinek, nem szabad ezt senkinek sem tudni, hogy én itt vagyok?

— Jaj Istenem, Istenem, dehogynem. De mért nem úgy, mint máskor, délelőtt vagy délután.

— Hisz akartam, — mentegetődzik az öreg asszony, — de nagyon megöregedtem már, oly nehezemre esett a járás, hogy sokszor pihenőt kellett tartanom s így bizony öreg este lett, mire a városba értem.

— Csak ha meg nem látta senki, ugy-e, nem látta meg senki, ha a férjem megtudná... tudja anyám, az oly szigorú ember. De én most itt nem maradhatok, talán későbbben átszökhetek, még észrevennék, hogy nem vagyok köztük a keresnének. Majd küldök enni-inni valót, hogy el ne unja magát, de most megyek.

Es elment.

Mindez oly hamar történt, hogy az öreg asszony csak akkor tért magához, mikor leánya léptei már rég elhangzottak a puha szőnyegen.

Itt hagyta hidegen, szívtelenül azt, aki neki édes anyja. Attól tartott, hogy meg-szégényítő ránézve az előkelő hölgyre, hogy parasztasszony hordta méhében.

Az öreg anyóka pedig összekuporodott egy széken és sirt keservesen. Leányát siratta, ki ebben a percben meztagsadta. Az anyai

kezetességgel rámutat az egyházpolitikából származó bajokra, a mint azt csak az ő államférfiai talentumából telhetik ki. Is midőn azon pontra jut, hogy fejtegetéseiből tehát önmagára vonja le a következtetést, mi lesz a teendője, akkor elereszti a szét szedett szálakat és odadobja a parlament elé, hogy csináljanak, a mit akarnak, ő már többé nem bajlódik vele. Mi azt tartanók, hogy oly karakter és államférfiu, mint Apponyi, nem művelhet fél munkát, hanem ha kimutatta, hogy valamely törvényjavaslat egyáltalán rossz, akkor iparkodják hazafias kötelességből együtt működni azokkal, a kik hasonló véleményben levén azt megváltoztatni, vagy megsemmisíteni iparkodnak, mert különben azt fogják rá, hogy beszélni tud, de beszédjének következményeivel számolni nem mer.

Az ily jelenségek különben is csak a mai romlott parlamenti viszonyaink kifolyásai, hol még a legelragadóbb elmék is az előítéletek és a liberális predestináció hatása alatt vitustáncot kénytelenek járni. De hagyjuk e komédiát és tekintsük inkább hogy állunk a főrendiházban?

Két törvényjavaslat kerül tárgyalás alá, a vallás szabad gyakorlata és a recepció. Az alapeszme egy: követhet bárki bármely vallást, de csak ugy, a hogy azt az állam akarja.

Ennélfogva a recepció csak pleonazmus és bók a zsidóknak, mert másképp nem hiszik el, a mit pedig mindenki tudott amugy is, hogy az egész egyházpolitika tulajdonképen az ő érdekükben hozott napirendre. A főrendiházban nincs közjogi ellen-

zék, fuzionálni sem lehet és a néppárt mégis bomlást csinál.

Sokan azt mondják a program szociális izü. Ezek bizonyosan nem a programot, hanem a »Pesti Hirlap« kommentárjait olvassák. Tessék egyetlen egy pontot felmutatni, mely a parlamenti pártok által már eddig is szóvá nem tétetett volna. Hisz épen a néppárt programja keltette fel a kormányellenzék figyelmét az szociális kérdések megoldása, az adórendszer és munkás viszonyok rendezése és az agrár viszonyok sürgetése iránt. Hát nem képezte-e mindez már bővebb parlamenti vitatkozás tárgyát? És nincs-e ott minden kérdésnél, mely mélyebben belevág a társadalmi bajok orvoslásába is, hogy mindezeket a néppárt » az állam által « akarja szorgalmaztatni?

Vagy talán attól ijedtek meg, hogy itt csoportosítva látták azt a sok égető kérdést, melyet az eddigi kormányok az egyházpolitika miatt nyakukra engedtek nőni?

Ha a főrendiház ma nem akarja magát utolszor kifacsartatni és aztán félredohatni, ugy talpra kell állania és megtenni mindent, hogy a kormányt visszaterelje kötelességéhez és ne engedje oly vizeken kalózkodni, melyek nem a földi élet légköréhez tartoznak.

A »magyarok bejövételét« megfestette Feszty, de ha ez soká igy tart, megfestheti nemsokára a »magyarok kimenetelét« is.

A hol a parlament annyira meg van hamisítva, mint nálunk, a mely országban ugy készülnek a képviselő választásokra, mint Nyitrán teszik, a

hol a király szent és sértetlen neve kortescélokra használtatik, mint Csák tornyán tették, a hol a monarchia külvédelmére fennálló hatalmas hadsereg a polgárok megfélemlítésére, mint durva erőszak alkalmaztatik, ott már nincs parlamentaris rendszer, nincs népakarat, hanem van merő abszoluztizmus, mely nem békére, hanem az ultima ratióra, a forradalomra készíti elő az ország talaját. Feleljenek érte azok a cseréplábu óriások, a kik szellemi fogyatékoságukban megsegyenitve most birokra kelnek a szavazó polgárokkal.

Ily körülmények között a főrendekre hárul a kötelesség megakadályozni az ország szellemi és anyagi destrukciójára vezető törvényjavaslatokat.

A főrendek, a kik nem vegyülnek a napi politika selejtes viszályaiba, tisztán láthatják e szerencsétlen ország állapotát, nekik nem szabad apportunitási szempontból nézni a dolgot.

A nemzet szemé ismét rajtuk pihen és bizalommal várja ítéletüket.

A képviselőházban a főrendektől csalódtunk, most már egyedül várjuk a veszedelem feltartóztatását. Tőlük várja nemcsak a nemzet, hanem a trón és az apostoli szentszék is elveinek diadalát.

Ez ünnepélyes pillanatban a legcsekélyebb mulasztás is súlyos bűn, árulás a nemzet, a trón és egyház érdekei ellen.

Felemeljük intő, kéro, sürgető szavunkat: Fel az új küzdelemre.

Legyen igazság, vesszen a gonosz!

szív fájdalommal átérezte azt a nagy keserűséget, mely most érte. A fájdalom keserű könyveket esalt szemébe s ezek nehéz cseppekben hullottak ölébe. Meg-megesüklő hangja s az az ideges ríngatózás, mely sovány arcát eltorzította, elárulta azt a kínos fájdalmat, mely marangolta.

Gondolatai visszarávedeztek a távol multba...

Egy kis halászknýchó állott a nagy folyam mentén a parti nádas közé rejtve. Bann a szegényes ágyon a halavány arcu anya a halállal vívódik, az ágy mellett egy kis bösesőben mosolygó, az életkedvtől fiánkoló kis leánygyermek fekszik. Nagy szeméit kíváncsian jártatja körül a szobában s csodálkozva köszönti a világot. Az a szegény asszony, ki a faluból jött át, hogy könyörületből az anya mellett lehessen nehéz órájában, itt hagyta őket. Az apa, a szegény halász pedig künn van a befagyott folyam végén, hogy órákig, főlnapig is türelemmel várakozzék, míg a horogra akad egy éhes esuka. Még ilyenkor sem lehet az asszony mellett, mert élni kell. Miből éljenek, ha egy harcsát vagy esukát nem tud fogni, melyet aztán bevisz a faluba a zsidónak s cserébe kap érte kis kenyert, kávéot és cukrot. Evvel hazasiét örömteli szívvél, hogy óvéinek megtudta szerezni a mindennapi kenyeret. Pedig ezek most megszapordtak egy esokolni való aprósággal.

Es az anya, mikor a fiatal természet ereje legyőzte a halálos lázat s magához tért, nem magára gondol, nem szenvedéseire s nagy kínjaira, melyek között életet adott annak a mosolygó kövér arcu kis babának, hanem csak erre és bár bágyadtan nyújtja is ki aszott karjait a kis leány után, de sápadt arcán ott ragyog a hajnalhasadáshoz

hasonló boldog mosoly, milyent csak egy anya arcára varázsolhat az örök természet abban a pillanatban, mikor először szorítja keblére újszülöttjét s az első esókot nyomja rózsás arcára.

Ez volt öröme, egyedüli vigasza az élet megpróbáltatásai között. Pedig ebből bőven kijutott a szegény asszonynak. A szegény halász már nem gondoskodhatik róluk, már nem járhat ki gyenge járművével a zajló s háborgó folyóra hálóját kivetni, korai sir földi porladozó csontjait. Magukra maradtak egy gyenge asszony kis leányával s mindketten a nyomorral.

Miből s hogyan éltek? Ugy mint minden szegény ember. Nélkülözés közt telt el egy év a másik után s csak az ég a megmondhatója, hány falatot vont el magától az a szegény asszony, csak gyermekének jusson, csak ez ne éhezze. Mosolygott s szíve örömeben repesett, mikor látta, hogy az a gyermeklány, az ő leányának az éhséggel nem kellett megismerkednie.

Es mikor eljött a gazdag rokon s azt mondta, hogy a leányról gondoskodni fog, összeszorult az anyai szív s egész testében remegett. Tiltakozni akart, nem, ezt nem engedi meg, hogy egyetlen örömétől is megfoszszék. De az anyai szív hőstettekre képes. Valjon utját állja-e szegény leánya boldogságának s érthetetlen macacssággal utját vágja egész jövőjének? Mit adhat neki a szegény egyszerű parasztasszony, mely jövőt biztosíthat neki! Mennyivel jobb dolga lesz odafönn az ő gazdag s előkelő rokonainál.

S könnyeit visszafojtva, erőszakosan magához szorította leányát.

— Ugy-e, nem feledkezel meg édes anyádról?

Az a hodrosfürtü leány pedig könnyes szemekkel nemet bólintott...

Es most? Leánya szíve abban a fényes és előkelő légkörben meghidegült iránta. Férjét még sohasem látta. Sohasem volt odahaza. Az a kínos meglepetés, melyet elrejtteni nem tudott, valahányszor csak felkereste, az a kapkodás, — mindez csak most kezdett a szegény anya előtt jelentőséggel birni.

Miért nem jön hát hozzá, ha szereti, hogy megsimogathatná szép barna fürtét, s szoríthatná keblére, hadd hallaná meg az anyai szív dobbanását. De nem jön, nem vágyik az anyai ölelő karok után, mivel szegényli anyját. Itt sirdogál magában és a leánya? Az kacag és boldognak érzi magát.

A távolból tompa elmosódó muzikaszó hallatszik. Összerezzen ezekre a hangokra az öreg anyóka. Mit kereszen ő még itt ezekben a fényes esarnokokban, melyek megrabolták mindenét.

A kis bábút újra a hóna alá fogja s ingatag léptekkel megindul.

Senki sem tartóztatta.

El, el innt, vissza abba a nádfedeles kis halászknýchóba emlékeivel és bánatával.

Mikor kiért az utcára, csakugy szakadt a hó esővel vegyest s egy arra robogó hintó az arcába szórta a csatakat.

Még egyszer visszanezgett arra a fényesre kivilágított házra, kitorlotta azt a nehéz könyccseppet, mely egy elveszett gyermek szívért ott rezgett a szemében s megindult nehéz utjára...

Kirschanelek Ödön.

Miért alakult a néppárt?

Ifj. dr. Zichy János gróf, a nyitrai kerület néppárti jelöltje, mint azt már hétfőn jelentettük, e hó 10-én mondta el programbeszédét. A nagyhatású és szépen előadott beszédből a következők részletet közöljük, mely megmondja, miért alakult a néppárt?

„Miért alakult tehát hazánkban a néppárt? Ezt engedjék nekem kifejezni uraim. (Ealljuk, halljuk!) A néppárt nem más, mint egy üdvös reakció szemben a korrupt liberális rendszerrel, melynek hatása alatt, fájdalom, hazánkban mind inkább tért kezd hódítani a politikában ép úgy, mint a társadalomban azon egoizmus, mely a közérdeket mindig az önérdeknek alárendeli, s melynek következménye, hogy mindinkább kivész az, amit társadalmi és politikai morálnak szoktunk nevezni. (Zajos helyeslés.) Azt mondják uraim, hogy a néppárt programja hazafiatlan (Nem áll!), azt is mondják, hogy a néppárt egyrészt a feudalizmust szolgálja, másrészt a szocializmust hirdeti. Hát igen nagy szolgálatot tenne az a közügynek, aki nem egy oda dobott frázis hanem kézzelfogható argumentumok alapján bebizonyítaná ezen állításokat. Talán hazafiatlanság az, hogy a néppárt a 67-es kiegyezést választotta közjogi alapjának? Talán hazafiatlan az, hogy a néppárt bizonyos törvények revízióját követeli, melyek mélyen sértik sok millió honpolgár vallási meggyőződését? Talán hazafiatlanság az, hogy a néppárt a katolikus autonómiát kívánja? Talán hazafiatlanság az, hogy sok millió kisgazdának és kisiparosnak elhanyagolt érdekeit akarja istápolni? Talán hazafiatlanság az, hogy új választási törvényt követelünk és lehetetlenné akarjuk tenni ezen jogállamban a parlamentáris abszolútizmust? Uraim, ezen kérdésekben minden elfogulatlan jó hazafi meg fogja találni a feleletet.

Ami pedig azon vádat illeti, hogy feudálisok vagyunk és egyszerűen szocialisták is, ne kívánják, hogy ezzel bővebben foglalkozzam, mert tisztelt választóim szellemi nivóját sokkal magasabbnak tartom, sem hogy sérteni akarnám őket azzal, hogy ezen neveléses témát becolgassam, mert a feudalizmus és a szocializmus közt jőzőn észszel logikai kapcsolatot találni lehetlenség. (Élénk helyeslés.)

E szavak után rövidke kis megjegyzésünk van a „Pester Lloyd“ címére. Ez a félhivatalos jellegű bírói börczelap, mely a néppárt megalakulása óta elvesztette józan ítélőképességét, esüörtörtői számára vezérekkeze a nyitrai választásról, ifj. Zichy János grófot egy kategóriába helyezi Sz. Kovács Jánossal, az alföldi szocializmus egyik vezérével, ki fölött épen ma mond itéletet a hód-mező-vásárhelyi törvényszék. Azt mondja a „Pester Lloyd“, hogy valamint Sz. Kovács János, azonképpen ifj. Zichy János gróf és vele együtt a néppárt is a legszegényebb, a legalsóbb néposztályt, annak is legalsóbb indulatait tüzei harca a művelt, az intelligens, a vágyonos osztály ellen. Ez a nagy szó egy kis helyreigazításra szorul. A néppárt igenis a szegény népre támaszkodik, azon szegény népre, melyet a liberalizmus előbb anyagilag tett tönkre s a melynek most erkölcsi vesztere is tör. A Pester Lloyd pedig és vele együtt a liberális párt csupán csak az erkölcsileg tönkrementeket találja a háta mögött, az aranyborju imádoit, a lelkiismereti szabadság láb-bal tipróit, a társadalmi rend felbontóit: a szocialistákat. Ez a különbség a néppárt és a szabadelvű párt között.

A nyitrai választás.

(?) A kormánypárt ügye Nyitraán olyan rosszul áll, hogy Latkóczy államtitkár fel sem megy Nyitraira programbeszédet mondani. Hanem azért helyette kifejtik a kormány programját, politikáját a szolgabírák, jegyzők, esendörök és katonák. Mindezeknek ki van adva a jelszó, hogy Latkóczynak bármilyen áron, de győznie kell. A kormánypárt főkortese, Craus István alispán annyira híven magyaráztatja ezt a programot, hogy még a kath. tanítókra is ráparancsolt, hogy okvetlenül Latkóczyra szavazzanak. Csak hogy a derék kath. tanítók nem adják be derekukat, hanem oda szavazzanak majd szerdán, a hová a lelkiismeretük vezérli: Ifj. Zichy János grófra.

A katonaság ok- és céltalan beszállósásával sem értek nagyon célt a kormánypártiak. Hortoványi József képviselő interpellációjának, úgy látszik, még volt egy kis hatása, mert a katonaság tegnapelőtt észrevétlenül távozott Nyitráról, mert sem a püspök véres összeütközést nem provokált, sem a papok nem verekedtek. Csak egyes ellenzéki falvakban tanyázik még a katonaság. A papság panaszkodik ugyan a teljesen indokolatlan beszállással fölött, hanem azért vendégszeretettel fogadja a katonákat s a mi a fő, rettenthetlenül folytatja a Zichypárt szervezését.

Ifj. Zichy János a mult napokban folytatta körútját a kerületben. Meglátogatta Románfalvát, Pusztakürthöt, Nomeskürthöt, Salgócsákot, Udvarnokot és Bajmáskát. Nevében a programbeszéd elmondására felkérték Zelenyák János löcséi képviselőt. A választás nagyon hevesnek bizonyult. Zelenyák János képviselő kitűnő népszerűnök. Minden községben bandérium fogadta a képviselőjelöltet. Zelenyák képviselő megtartotta mindenütt a programbeszédet, melynek világos eszmemenete annyira elragadta a népet, hogy gyakran közbe kiáltott: Igaz, ugy van! És midőn a néppárt zászlaját, illetőleg annak jelszavait megmagyarázva kérdezte: ezt a zászlót hagynátok el? Zúgó áradatként fölhangzott: Nem hagyjuk el! Ez már régen kellett volna nekünk!

Udvarnokon, a programbeszédbe belekiabált az ellenpárt: Eljen Latkóczy. Hanem Zelenyák képviselő nem jött zavarba. ügyes fordulattal lefőzte őket, amint egy körmondat előrebocsátása után, ültette Latkóczyt, a mire a közbekialtók elpudeálták magukat.

A földhöz ragadt, szegény nép sejtí, hogy teljesen fölösleges rendkívüli intézkedések célja a Nyitramegyében már ismételve kipróbált megfélemlítés. Ez ugyancsak nem nehéz feladat a testileg-lelkileg nyomorgó földmivel szemben. Erélynek erély, de hol marad az eszély, különösen pedig hol marad az igazi magyar ember jelleme: a nagylelkűség s a becsületes politikai küzdelem.

A meghóhán ki van adva a jelszó: „* mi nem hajlik, azt össze kell törni.“

A választási elnök pedig nyilvánosan kijelentette: hogy ha a néppárt 500 szótóbb-séggel rendelkezik is, mégis Latkóczy lesz a képviselő

A kormánypárti sajtó vészharangja zug a kerületben. Mindenáron úgy akarják feltüntetni a helyzetet, hogy még egy félezred katonasággal rakják meg a kerületet, s így kilátásunk van a nyitraiaknak arra, hogy teljes ostromállapotban fognak választani.

Az állami anyakönyvek.

Folytatjuk az állami anyakönyvi kerületek beosztásáról szóló tudósításainkat. Előbb azonban meg kell emlékeznünk egy igen furesa és, mondjuk ki mindjárt, igen neveléses jelenségről. Nem elég, hogy a néhány hét előtt az állami tanítók kunyoráltak a belügyminiszternél, hogy neveztesse

ki őket állami anyakönyvvezetőknek: a postamesterek megirigyleték a tanítók e kötesértelmű dicsőségét és azzal a legalázatosabb kérelemmel járultak a nagyméltóságú belügyminiszter ur elé, hogy az állami anyakönyvvezetők kinevezésénél ők is figyelembe vétessenek. Néhány megyében már is szerepelnek postamesterek, mint anyakönyvvezető jelöltek és mi nem kételkedünk benne, hogy a belügyminiszter kedvezően fogja elintézni a Réffy Lajos kir. postamester által hozzá intézett körvényt. A postamesterek azzal indokolják kérelmüket, hogy hivatalhoz kötöttségük következtében a közönség által a legkönnyebben hozzáférhető és e mellett még megbízható is, szigorú feyelem következtében pontosak s végül képességgel is bírnak az anyakönyvek vezetésére. Noha volna rá okunk quantum satis, nem kételkedünk a postamestereknek sem megbízhatóságában, sem képességében, hanem a helyett teszünk a belügyminiszternek egy praktikus ajánlatot. Alkalmazza a postamestereket anyakönyvvezetőknek, mert ezek fölöslegesekek tehetik a születési bizonyítványok kiadását az által, hogy egyszerűen rá-ütik az ujszülött honfiakra és honleányokra a napi postabélyeget...

Esztergom megyében 34 anyakönyvi kerület lesz. Anyakönyvvezetőkül Esztergomban a polgármester, helyettesül a rendőrkapitány, a községekben pedig a jegyzők jelöltettek ki. Tanítóit egyetlen egyet sem hoztak javaslatba azzal az indoklással, hogy a tanítók mind „papi befolyás“ alatt állanak. Helyes.

Torontálmegyében 162 önálló és 25 csoportosított kerület lesz. Az anyakönyvvezetőket a községi és körjegyzők ötrendbeli tiszteletdíjjal ötféle lakosságszám szerint osztották be. Az összes évi tiszteletdíjak 9805 frot tesznek ki.

Hajdúmege közigazgatási bizottsága minden rendezett tanácsú várost és nagy községet önálló anyakönyvvezetési kerülettel jelölt ki. Az anyakönyvket a polgármesterek, Dorogon, Haddházon és Ladányon a főbírók, a többi községekben a jegyzők vezetik. Helyettesekül többnyire segédjegyzőket jelöltek ki.

Kolozsmegye közigazgatási bizottsága a „helyi viszonyok kényszere“ alatt azt a beosztást találta helyesnek, hogy az anyakönyvi kerületek a körjegyzői kerületekkel lehetőleg egybeessenek. A vármegyében Kolozs rendezett tanácsú várossal együtt 66 anyakönyvi kerület lenne. Az anyakönyvvezetéssel a körjegyzőket tartja megbízottnak a bizottság. Hivatali kötelekben nem álló személyek csak ott alkalmaztatnának, a hol a körjegyző tulságosan el van foglalva. Tiszteletdíj gyanánt a bizottság a hivatali kötelekben álló személyekre nézve 200 és a hivatali kötelekbe nem állók részére 300 frot hoz javaslatba.

Sárosmegye közigazgatási bizottsága is megállapodott már az anyakönyvi kerületek beosztása felett. A kérdés szerinte csak úgy oldható meg Sárosban, ha az anyakönyvi kerületek körjegyzői beosztással hozzatnak összhangba s ha a körjegyzői székhely egyuttal az anyakönyvi kerület székhelye is leend. E célból 60 körjegyzőt és 20 segédjegyzőt kíván rendszeresíteni. A megye az amugy is felette magas állami adókon kívül mintegy 50—80 százeleányi megyői és községi pótdadókkal már is tul van terhelve, újabb áldozatok nyújtására nem kötelezhető s a fentebb említett költségtöbblettel nem terhelhető. A kérdést tehát Sárosban is csak oly módon oldhatják meg, ha a vármegye közönsége magára vállalja az anyakönyvvezetési teendőket ellátását saját közegei által. Tehát: állami anyakönyvvezetés a községek kasszájára.

Sopronvármegye területén 26 önálló, 68 csoportosított, összesen 94 kerület lesz. Az anyakönyvvezetők közül 75 községi jegyző, 19 néptanító, utóbbiak közt 13 róm. katolikus. A bizottság a jegyzőknek nem vélemondó tiszteletdíjat, mert a belügyminiszter rendelete azt mondja, hogy ők ingyen tartoznak ezt a teendőt teljesíteni, ha csak rendkívüli körülmények és méltányossági okok mást nem javasolnak. A tanítók 50–150 forintot kapnak (javaslat szerint) a lélokszám, illetve a rájuk háruló munka arányában.

Együttal a közig. bizottság a miniszterhez intézendő feltérjesztésben hangsúlyozni fogja, hogy a jegyzők ezen újabb megterhelése nagy aggodalomra szolgáltat okot a községeknek, melyektől az így megterhelt jegyzők könnyen segédezőnek alkalmazását követelhetik; pedig nem igazságos dolog, hogy állami funkció teljesítése miatt az egyes községek károsodjanak.

Az egész munkáltnál feltűnő körülmény az, hogy anyakönyvi kerületek az épen jelenleg található személyekre való tekintettel alakítanak meg, a mi az egész intézménynek nem nagy stabilitására mutat. Továbbá, hogy a hivatali kötelekben nem álló egyénekről nem is lehet tudni, elfogadják-e a megbízást, s milyen áron fogadják el? Legalább a katolikus tanítókról nézve nem bizonyos, meglesze nekik engedve az olyan anyakönyvvezetés, melynek éle a katolikus papság ellen irányul. Mert csakugyan a pap és tanító között való viszony szempontjából nem ajánlatos, nem is illő, hogy a tanító az ilyen anyakönyvvezetést elfogadja. Az egyházi főhatóságok helyesen tennék, ha már jó eleve irányadó véleményint mondanának, s a tanítót kart és iskolaszékeket megfelelő tanácsokkal vagy utasításokkal látnák el, és nem várnának addig, mikor ismét befejezett ténnyel fognak szemközt állani.

Juhos Ferenc biharmegyei furtai jegyző a nagyváradi „Szabadság”-ban cikket közöl, melyben a többi között így ír: „Amennyire ma ismerjük a magyar állam polgárait, meggyőződéssel előre is kimondhatjuk, hogy azon törekvés, hogy *ingyenes anyakönyvvezetők alkalmazhatók lesznek, hajótörést fog szenvedni.*”

— Folytatjuk. —

BELFÖLD

— **Püspöki konferencia** lesz kedden, e hó 19-én Budapesten a hercegprimás palotájában. A konferencia tárgyai: az autonomia, a kongrua, a kath. tanügy és a függő egyházpolitikai javaslatok.

— **A főrendiház ülése.** A főrendiház március 20-án, szerdán és a reá követ. kezdő napokon délelőtt 11 órakor ülést tart. Napirend: 1. elnöki előterjesztés. 2. Az igazoló bizottság jelentésének tárgyalása Odescalchi Géza herceg vagyoni képesítésének olismérése tárgyában beadott kérvényéről és a főrendek jegyzékének folytatólagos kiigazításáról. 3. *Az 1895. évi állami költségvetésről.* 4. *A vallás szabad gyakorlatáról és 5. Az izraelita vallásról szóló törvényjavaslatok érdemleges tárgyalása.*

— **A néppárt szervezkedése.** Üdvös mozgalom indult meg, mint a D. H. írja, Győrött, melynek célja: megalakítani a néppártot. Kedden délután harminenél több tekintélyes győri választópolgár gyűlt össze *Mohl* Antal kanonok, belvárosi plébánosnál s egyhangulag kimondották, hogy szükségesnek látják a néppárt megalakítását, miután *már eddig is 400-nál több választó jelezte csatlakozását.* Az értekezlet szűkebb bizottságot alakított, mely annak idején intézkedni fog egy nyilvános

alakuló-gyűlés megtartása iránt. Mint értesülünk, a *48-as párt* ama tagjai, kik az Eötvös-Justh frakciónak a felekezeti béke megromlásában való közreműködését elítélték, *szintén csatlakoznak a néppárthoz.* — *A galgóczi választókerület* papsága e hó 11-én Póstényben *Bruck* er Ágoston összehívására gyűlést tartott, melyen egy szívvél lélekkel anéppárt programjához csatlakozott. Az értekezlet világi elnöke volt ocskai *Ocskay* Rezső bűsnanyi nagybirtokos, egyházi elnöke *Praznovszky* Mihály nyug. esperes-plébános, jegyzője pedig *Sándorfi* Nándor lopassói plébános. E hó 21-én új, nagyszabású gyűlést tartanak, a néppárt szervezéséhez pedig már most hozzáálltak. — *Rajecen* (Trencsén m.) e hó 7-én rendkívül látogatott értekezleten nagy lelkesedéssel, a szolna-rajeci választókerület polgársága színe-javának jelenlétében egyhangulag elhatározták a kerületi néppárt megalakulását. Az értekezlet üdvözlő táviratokat intézett *Zichy* Nándor és *Estérházy* Miklós Mária grófokhoz. — *Ungmehyben* is megindult a mozgalom a néppárt szervezése iránt. A mozgalom kiterjed az egész megyére s a róm. és gör. kath. lakosság tömegesen csatlakozik a *néppárthoz.*

— **Dr. Premusz Domonkos,** a zágrábi érsek titkára hosszabb nyilatkozatot közöl a „M. Á.” esztartókői számában, melyben élénken jellemzi *Perezel* Dezső belügyminiszter eszközeinek vele szemben tanúsított eljárását. A belügyminiszter a képviselőház mult pénteki ülésén tudvalevőleg felolvasott egy jegyzőkönyvet, mely szerint dr. *Premusz* Gáspár megnyugodott az ő eltoloneoltatásában. Dr. *Premusz* most a leghatározottabban tagadja, hogy az előtte felolvasott határozat tartalmazott volna erre vonatkozó záradékot, azt állítja, hogy az előtte felolvasott jegyzőkönyvben ilyen határozat nem volt, hogy tehát az illető határozatot csak az ő eltávoztása után írta a szolgabíró. Különben is nem *Gáspárnak*, hanem *Domonkosnak* hívják. Ugy látszik tehát, hogy a szolgabíró ur egy kis pia fraussal élt — a magasabb közéleti erköldestan kultuszának nagyból dicsőségére . . .

— **Katholikus körök.** A *Jászkarajenői magyar néppárti olvasó-kör* alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

— *Nagy-Bitsén, Vágbesztercén* és *Rajecen* (Trencsénm.) *kath. körök* vannak alakulóban. Utóbbi helyen e hó 7-én értekezletet tartottak a katolikusok, melyen mintegy 200-an jelentek meg, melyen elhatározták a kath. kör megalapítását. Számosan szólaltak fel, többek közt a kath. ügy körül nagy érdemeket szerzett *Zmoskál* Zoltán is. — *Tisza-Várkonyban* (Jász-N.-K.-Szolnokmegye) is megalakult a *kath. népkör* és pedig a sodóskuti kör alapszabályaival. A megalakulás február 21-én történt *Vimner* Ferenc plébános elnöklété alatt. A napokban küldetett fel a belügyminiszterhez az alapszabályok két példányát meg erősítés végett. A tagok, dacára a mostoha inséges időeknek, nagy számmal iratkoztak be és számuk ez időszerint meghaladja a 70-et. A megyés püspök atyai áldásában részesítette az ifjú kör tagjait. — *A budapesti kath. kör* e hó 27-én d. u. 5 órakor tartja VI rendes közgyűlését. A közgyűlésen *Estérházy* Miklós Mária gróf, a kör elnöke ismét érdekes nyilatkozatokat fog tenni a kath. szervezkedésről. — *A bajmóci kath. kör* és a *fajszi kath. népkör* alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

— **A főrendiház igazoló bizottsága** csütörtökön d. e. 11 órakor *Szapáry*

István gróf elnöklété alatt ülést tartott, melyen mindenekelőtt kiigazították a főrendek névjegyzékét és pedig türelték *Albrecht* főherceg és *Mihajlovich* Miklós elhunyt főrendek neveit, míg *Latinovich* János, *Ivánka* Imre és *Döry* Dénes unjonan kinevezett főrendek neveit beiktatták a listájukba. Targyalnak továbbá *Odescalchi* Géza herceg és *Somsics* Imre gróf kérvényeit, melyekben vagyoni képesítésüket igazolják és ennek alapján királyi meghívó levelüket szorgalmazzák. Mindkét fő kérvényét kedvezően intézte el a bizottság.

— **A sértetlen kormány.** Egyik kövön nyomtatott félhivatalos azzal a famózus újsággal lepi meg a világot, hogy a kormány sértetlenül került ki az appropriacionális vitából. A kormány terve most az volna, hogy az ellenzékét egymás ellen ingerelje s ez a terve a legközelebb tárgyalandó néhány mentelmi ügyekre és a Kossuth-kérvényekre van alapítva, úgy hogy ez alkalommal *Justhék* nekirontsanak *Ugronéknak*. Ugyancsak a fent említett könyvomas egy kis egyházpolitikát is csinál (e nélkül félhivatalos kormány nyilatkozatok már el sem képzelhetők) és azt mondja, hogy, ha sikerül az állami anyakönyvek szeptemberben életbeléptetni, akkor az igazságügyminiszter a polgári házasságot, be nem várva a törvényben megállapított terminust, december 18-át, már előbb, rendeleti uton lépteti életbe. Nagyon szép, de mi azt hisszük, hogy a dolog nem egészen úgy fog történni, mint a t. kormány tervezi. Ahhoz majd a népnek is lesz egy kis szava. A kormány jelenlegi „sértetlenségét” pedig nem irigyeljük.

Telefon-jelentések.

Az egyházpolitika és a főrendek.

Budapest, március 16. (Saját tudósítónktól.) A politikai körök élénken foglalkoznak a főrendiház magatartásával a szerdán második tárgyalás alá kerülő függő egyházpolitikai javaslatokkal szemben. A vélemények a javaslatok sorsára nézve eltérők. Maga a kormány reméli, hogy 6—10 szótöbbséget fog összehozhatni a javaslatok mellett. Ugyanezt a hírt terjesztik az itteni és a bécsi liberális lapok is. Ez azonban nem egyéb közönséges hangulatkeltésnél, mert a pártok számaránya a főrendiházban a legutolsó szavazás óta nem szenvedett olyan nagy változást, hogy a javaslatok megszavazását biztosra venni lehetne. Az őszszel a újra tárgyalás alá kerülő javaslat ellen szavazott 158 főrend, míg mellettük csak 124 szavazott.

Különben a kormány maga is belátja, hogy a javaslatok változatlan megszavazása minden reménye dacára lehetetlen. A kormánynak, ha többségre akar szert tenni, okvetlenül el kell ejtenie a felekezeti-külföldi-ségedet, de úgy, hogy még rendeleti uton se intézkedhessék az egy felekezethez sem tartozókra vonatkozólag. De még a recepció megszavazására sem akad többség s így a főrendek mind a két javaslatot, egy a mint ezek ma vannak, másodsor is el fogja ejteni. Ha a javaslatok — módosítva — mégis megszavaztatnának, a módosított javaslatokat a képviselőház a jelen ülészakban már nem tárgyalhatja, másrészt több mint bizonyos, hogy a képviselőház nem adná meg hozzájárulását a főrendek által módosított törvényjavaslatokhoz.

A kormány helyzete ennek következtében igen kritikussá vált és egyre határozottabban lép fel az a hír, hogy a képviselőház még a nyári szünet beállta előtt fel fog oszlatatni, úgy, hogy nyáron általános választások lesznek, őszszel pedig — új miniszterek.

TÁVIRATOK.

Bécs, márc. 16 (Ered. táv.) Ploner pénzügyminiszter ma pótjavaslatot terjesztett a reichszath elé azon 2.000.000 frtot illetőleg, mely az alsó három osztályba tartozó állami hivatalnokok és tanítók közt, továbbá azon 950.000 frtot illetőleg, mely rendkívüli segély fejében az inségesek között szétosztandó.

Troppan, márc. 16 (Ered. táv.) Ma reggel 3/8 órakor az Albrecht főhercegféle Hohencok-tárnában nagy robbanás volt. 280 bányász közül 80 a tárnában hol súlyosan, hol könnyen megsobesült. Attól tartanak, hogy számosan életüket veszítették.

Tisztelgés a püspöknel.

Már lapunk legutóbbi számában említettük, hogy a megyéspüspök szerencsés visszatérése alkalmából a városi papság f. hó 14-én tisztelgeti főpásztorát előtt. A klerus, a káptalan és a szerzetes házak képviselőinek tisztelgését d. e. 11 órakor fogadta a püspök, kiknek nevében Prifach József nagyrépost mondott klasszikus latin beszédet s hangsúlyozva azon érdeklődést, aggodalmat, mely a püspököt hívei és papjai részéről e távol útjában is kísérté, de viszont az örömet és lelkesedést is, mely visszatérése alkalmából mindnyájunk szívét eltölti. A nagyrépost ezen beszédében a püspök címeihez mindenütt hozzáfűzte a pápai kitüntetését is, mely őt római tartózkodása alatt érte „solis pontificis assistens“ pápai trónállónak címezővén őt. Ezen ékes szavakra a püspök hosszabb beszéddel válaszolt.

Ő azon célból ment az örök városba, hogy eleget téve püspöki kötelességének meglátogassa az apostolok sírját és jelentést tegyen a szentséges atya előtt egyházmegyéje állapotáról. Minden lépése, minden tette, melyet ez idő alatt végzett, oda irányult, hogy híveinek, papjainak a jelenlegi megpróbáltatások között újabb és újabb kegyelmeket nyerjen kötelességük pontos teljesítésére. Ezért imádkozott lelke teljes erejéből az apostolok sírja fölött, s ezórt ajánlotta fel sz. miséjét, erre kérte a szentséges atyát, szóval azon gondolat foglalkoztatta lelkét, hogy egyházmegyéje is részese legyen a malasztoknak, melyeket ő buzgó és ájtatos imái által kiérdemelni iparkodott. És azon kitüntető fogadtatás, melyben minden oldalról, de különösen a szentséges atyánál részessül, tanúsítja, hogy a szentszék teljes bizalommal és szeretettel viseltetik irányunkban, és az egyházmegye híveinek és papságának hitbeli állapota megelégedésre talált a szent atya előtt. Ő megerősödve visszahozta egész szívét, szeretét egyházmegyéjének és ily szeretettel adja át az apostoli üdást, melyet általa a szent atya küldött a fejérvári egyházmegyének. E lelkes szavak után a püspök megáldotta a jelenlevőket, és mindegyiknek egy római emléket ajánlódzkodott. Azután néhány részletet beszélt el római útjából és kiemelte, hogy a pápa 85 éves kora dacára is a legjobb egészségnök örvend. Beszédje, társalgási modora élénk, emlékező tehetősége oly kitünő, hogy a pápa hangja gyenge testalkata dacára valami bámulatos, mozdulatai üdék, éneke pedig erőteljes, csengő.

A püspök 26 napi római tartózkodása alatt többször volt kihallgatáson a Vatikánban és a szentséges atya mindannyiszor

szeretot külső nyilvánulásával is elhalmozta. Kitüntetését a „pápai trónállónak“ mindjárt Rómába érkezése után nyerte és mint ilyen a pápa koronáztatásának övfordulóján márc. 3-án fungált a sáxini-kápolnában, midőn a misét Vanutelli Serafin biboros tartotta, a pápa pedig a mise végén ünnepélyes üdást adott.

Városi és vidéki hírek.

— **Március 15-ikét,** a magyar szabadság nemzetünnepét városunkban is a szokott kegyelettel ülték meg. Csütörtökön este két helyen is volt ünnepi lakoma. A függetlenségi köré a Kostyelik-féle vendéglő helyiségeiben és dacrára annak, hogy aránylag kevesen jelentek meg — mintegy 60—70, — emelkedett hangulatban folyt le. Az első pohárköszöntőt Gáncs Jenő ev. lelkész mondta, a ki lendületes szavakkal jellemezte március 15-ikének történelmi nevezetességét. A nemzet akkor egyetértve és szilárd elhatározással ráállott a szabadság fundamentumára (melyet a liberalizmus most már alaposan aláásott. Szerk.), hogy függetlenné tegye a hazát s az alkotmány sáncain őrszemként szolgálja híven a szabadság intézményeit. Dícsőitette aztán Kossuth Lajost, Petőfi Sándort, Táncsics Mihályt és Horváth Mihályt és magasztalta a nemzet bizalmát saját erejében és az igazság Istenében, valamint a függetlenségi elvekhez való ragaszkodását a függetlenségi párt szakadására célozva e szavakkal fejezte be szavait. „Temessük ma el az átkos pártviszályt, ez lesz legszebb ünnepése március 15-ik napjának.“ A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Tóth Arthur, a függetlenségi kör elnöke Kossuth Lajos emlékére irtetett poharát, Csitári Gramnecz Emil pedig az egyetértésre, mire Turiantal a vallásos érület tisztelőben tartásáról beszélt. Részt vett a lakomán Molnár Samu eszt. r. szerzetes is, a ki ötrondbeli toaszatban emelte fel szavát s az utolsóban — bizonyára ironikus célzattal — Tóth Arthurt éltette, mint a ki igen alkalmas a jelen kuszált politika tisztázására. Első pohárköszöntőjében az iparos és földműves osztályt éltette lendületes szavakkal. Molnár Samun a lakoma folyamán annyira erőt vett a lelkesedés, hogy belépett a függetlenségi pártba. — A felsővárosi kör tagjai a Katics-féle vendéglőben gyűltek össze lakomára, mely szintén lelkes hangulatban folyt le. A hivatalos pohárköszöntőt Liszits Ferenc mondta. — A városházán a nap ünnepelésére kitérték a nemzeti és a városi lobogót. — A színházban is megünnepelték március 15-ikét, zónaárak mellett. Három allegorikus kép után Vahot Imrénének „Budavár bevételé“ c. népszínművét adták s a nagy-számú közönség, különösen az ifjabb nemzedék annyira lelkesedett, hogy sürűn hívta a lámpák elé az egyes szereplőket.

A keroskedelmi akademi ifjúsága márc. 15-ikének emlékére tegnap délelőtt 11 órakor fényesen sikerült ünnepélyt rendezett. A megnyitó beszédet dr. Faludi Miksa igazgató tartotta, a ki szokott ökésszólásával fejtegette a nap jelentőségét. Ezután énekeltek, zongoráztak, s szavaltak alkalmi darabokat. Az ünnepély mellé koronáját Fesetich Bennó gróf kir. tanfelügyelő beszéde képezte, melyben példákkel bizonyította, hogy mily nagy hatása van a költészetnek a politikára; vörsz

A helybeli főgimnázium ifjúsága ma délután 3 órakor március 15-ikének emlékére diszgyűlést tartott a tanári kar és a tanügy számos barátjai jelenlétében. — A program a következő volt: 1. Szózat. 2. Werner Adolf dr. előki megnyitóját. 3. Felolvasás Kossuth Lajosról, előadja Kovács János VIII. o. t. 4. Március 15-én Ábrányi Emiltől; szavaltta Erek Károly VII. o. t. 5. Az ujkor költője; szavaltta Mészáros K. VIII. o. t. 6. Ferenczy Árpád VIII. o. t. az ifjúsági elnök beszéde. 7. Kossuth sirja; szavaltta Fehér Kálmán VIII. o. t. 8. Jókai beszéde Kossuth felett; szavaltta Perl Imre VII. o. t. 9. Tavasz elmúlt. Énekelte az ifjúság. 10. Krausz Aladár alkalmi ódáját felolvasta Fiáth Ferenc hr. 11. A szabadság napja; szavaltta Mojzer Imre VII. o. t. 12. Longyelországi harangok, Erdődy Sándortól; szavaltta Weiner Sándor VIII. o. t. 13. Talpra magyar . . . . Szavaltta Zichy Rafael gr. VIII. o. t. 14. Hymnusz; énekelte az ifjúság. Az ülés végén Zichy Rafael gr. ifjúsági alelnök megköszönte a tanári karnak és a vendégeknek szíves megemlékezését s ezzel a gyűlés véget ért.

— **Előléptetés.** Sántha Albert székesfejérvári adó-ellenőr a pénzügyminiszter a zirci m. kir. adóhivatalhoz adópénztárnokká nevezte ki.

— **Övintézkedések ellen.** Seidl Lajos rendőrfőkapitány előzetesen intézkedett, hogy városunk némely részét a netán fenyegető árvíz ellen megvédje, illetőleg attól megóvja. Az övintézkedések a városi főmérnök s a gazdasági tanácsos által már nagyrészt foganatistattak. Legszükségesebbnek az aszaly-völgyi árok kitisztítása s az ugynevezett pusztá-folyó szabaddá tétele bizonyult. Ezeknél a szükséges intézkedések megtétele végett a főkapitány a főmérnök kíséretében helyszíni szemlét tartott s az alkalommal meggyőződött arról, hogy a védelmi eszközök u. m. esónakok, esákllyak, létrák, jégtörők karók és fákllyak mindig kéznél vannak. A munka városzerte folyik, sőt az esetleg veszélyessé válható helyeken az utászok felügyelő alatt a nap-szamosok még éjjel is dolgoznak.

— **Adományozás.** „A fejérmegyei takarékpénztár“ ez időn is szíves volt a jótékony négyzet javára 80 frtot adni, mely adományt fogadja az egytel nevében hálás köszönetemet. Reó Istvánné pénztárnok.

— **Dr. Major Ferenc.** A „Magyar Néplap“ legutóbbi száma dr. Major Ferenc városi tisztü főorvosnak s a néppárt első hivatalos képviselő jelöltjének igen sikerült areképet közli. Az areképet követi dr. Major bő életrajza, mely a legnagyobb elismerés hangján kiemeli dr. Majornak nem csak az orvosi pályán, hanem társadalmi s legutóbb a néppárti politikai téren szerzett nagyérdemét is. Igen örülnék, hogy a néppárt tagjai a „Magyar Néplap“ révén is országoszerte megismerhetik dr. Majort, ki mint orvos, mint katolikus s mint hazafi egyaránt fodhetlen jellemmel dicsekedhetik s ki előtt tisztelgetéssel hojznak meg még ellenfelei is, mert meg vannak arról győződve, hogy minden tétében, minden szavában, minden lépésében igaz meggyőződés és jóakarat vezérli.

— **Világhírű cirkusz.** Kuradini Ferenc turini világhírű cirkuszával beutazza Magyarországot nagyobb városait. Jelenleg Győrött időzik, a jövő hónap elején pedig városunkba jön. Pinzör üzletvezető már megkötötte a várossal a szerződést. A cirkusz a vásártéren lesz felállítva s hir szerint gázal lesz világítva. A társulat, mely 80 tagból áll, igen jól van szervezve; van saját zenekara, mely 64 személyt számlál. Az elsőrendű idomítók

Halálosítások. Mély részvétellel vetült a gyászbiro, hogy M á d e r Irén, dr. M á d e r Ferenc törvényszéki bíró leánya foly hó 14-én esti 11 órakor hosszas szenvedés után élete 18-ik évében jobblétre szenderült. A drága halott hült tetemet ma délután fél 3 órakor helyezték örök nyugalomra a város nagy részvétele mellett a „Fel-támadás”-ról nevezett temetőben. A szertartást T a m á s Vilmos felsővárosi plebános végezte. A temetésen résztvettek: a törvényszéki tisztúkar, a megyei és városi tisztviselők, továbbá a város számos előkelősége. Az engesztelő szent mise-áldozat folyó hó 18-án fogják az Urnak bemutatni a szent-Ferenciek templomában. Az elhunytat szülei, testvérei s nagyszámú rokonság gyászolja. Ugyancsak a napokban hunyt el fél-6-ondecai O n e z a y Etelka asszony életének 49-ik, boldog házasságának 7-ik évében Aranyos-Maróthon. A boldogultban O n e z a y Géza német-kéri plebános nővérét gyászolja.

Szép példa. A vallástalanság mai korában kétszeresen jól esik hallani, hogy még vannak hitbuzgó lelkék, kiket egyéb is vezet önző földi érdekeknél. Mint az „Egri Híradó” írja, az ottani főegyházmegyéhez tartozó T ö r ö k - S z e n t - M i k l ó s n a u templomot kell építeni. Összegyűlnek a hívek. Tanácskoznak, hogy honnan vegyék az építkezési költséget, mert az új templom építése 60 ezerforintba fog kerülni, erre pedig csak 25 ezer forint van meg. Ekkor felkel C s a t h ó József fölmives gazda és az egyházközség nagy gondjain azon kijelentésével könnyít, hogy az új templom építésének költségeihez is hozzájárul . . . . 20.000 forinttal. Különbö és neje, Orosz Ilona minden vagyonukat a templomépítésre adják de most egyelőre csak 20 ezret, a többit haláluk után. Megjegyeztük, hogy C s a t h ó szegény szolgálégnny volt; feleségével örökölt egy kis földet. Munkája szorgalmata után szerezte vagyonát. Gyermeké nem lévén, mindent a templom örökléi.

Köszönetnyilvánítás. Azon mély, lecsújtó fájdalmat, melyet Irén gyermekünk elhunytá idézett fel, csak azon mély és általános részvét enyhíté, mely családomban irányában oly meghatóan nyilvánult. Köszönet, ezer köszönet. Székesfehérvár, 1895. március 16. Dr. M á d e r Eere.

Elítélt veredő. D a n y i János bicskei lakos a S z a b ó András kárára elkövetett lopás büntetnének kísérlete és könnyű testisértés vétsége miatt 6 és fél havi börtönrre ítéltetett. A kir. ügyész s a vádlott felebezték.

Ujdonság! Megérkeztek a legújabb bel- és külföldi ruhakelmék különlegességei, ugyszintén gallérok és kabátok, — olyan szép és óriási választékban, — hogy áruházunk, mely helyben a leggazdagabban van felruházva, valóságos kiállítási látványt nyújt. Megtekintés végett kérjük a n. érdemi közönség szíves látogatását. — *Deutsch Manó és Fia* női divat-áruháza.

Nyugalmasított jegyző. V á r a d y Dániel bicskei jegyző saját kérelmére tekintettel agg korára nyugdíjaztatott.

Nyilvános köszönet. Mindazon nemeslelkű jötevőknek, jelesül: Klótild A u á l i a M á r i a főhercegnő ö Fenségének nagyméltóságú C s á s z k a György kalocsai érseknek, nagyméltóságú Z i c h y Nándor grófnak, méltóságos és főtisztelendő B e n d e Imre nyitrai püspöknek és nagyszámú és főtisztelendő egri, győri és veszprémi Káptalanoknak, kik a gánthi új orgona költségeinek törlesztéséhez összesen 125 frral hozzájárulni tegerkedtek, s így szegény hűveimen, — kik csak napszámmal és favágással keresik mindeunapi kenyerüket, — némes áldozatkészségükkel segíteni méltóztattak, a „Fejérmegyei Napló” útján híveim nevében a legforróbb köszönetemet nyilvánítom, „Retribuero dignare Domine Eis.” Mi-

után az új orgonára még 400 frt. fizetendő, a további szíves adományokat a gánthi plebánia hivatalhoz kérem küldeni az Isten dicsőségére áldozatkész nemeslelkű adakozóktól. Gánth 1895. évi március hó 12-én P u l i György, adminisztrátor.

Végtárgyalás. Tizenegy vádlott ült szeptől maig a vádlottak padján; a vádlottak feje K e r e k e s Mihály, a ki család és közokirat hamisítás miatt került a törvényszék kezébe, mely hosszu vizsgálat s három napi tárgyalás után végre a mai napon kimondta a vádlottak fölött az ítéletet. K e r e k e s Mihály család és közokirat hamisítás miatt 3 évet, ifj. H o r v á t h István moóri illetőségű cigány a család és közokirathamisítás büntetőtörvényi részesség miatt másfél évet. N y á r i Gyula mint bűnrészes 9 hónapot s id. H o r v á t h Istvánné megvesztegetés vétsége miatt 14 napot kapott. A többi vádlott, mivel bűntességük nem nyert beigazolást, felmentetett. Az ítélet ellen a kir. ügyész s a vádlottak fellebezték.

Megszűnt olvasó-kör. A csak nemrégiben alakult bicskei iparos ifjak olvasóköre, mivel a tagok a kört nagyon gyéren látogatták, továbbá mivel a tagok száma annyira apadt, hogy kiadását nem fedezheti, feloszlott. A kör vagyonát, mely csekély 10 frtra rug, a Bicskén létesítendő kisdud-ovoda javára adták.

Köszönet. A „Székesfehérvári Takarékpénztár” 10 frrt, az „Adonyi Takarékpénztár” 3 frrt s a „Fejérmegyei Takarékpénztár” 25 frrt volt kegyes a „Fejérmegyei Tanítótestület” önszegélyző alapja részére adományozni. Fogadjá mind a három pénztézet kegyes adományáért ez uton is a tanítótestület nevében kifejezett hálás köszönetemet. Székesfehérvár, 1895. március hó 16-án. S z i r b e k József tanítótestületi elnök.

Engedély gyógyszerészarra. A belügyminiszter S c h o l e z Jenő okleveles gyógyszerész abbéli kérelmének, hogy Alesuthon gyógyszerzart állíthasson fel, helyt adott.

Megszökött a börtön elől. F e r e n c z i Mátás baracskaai illetőségű malom munkás, kit a budapesti törvényszék hatóság elleni erőszak miatt 6 havi börtönrre ítél, a büntetés elől megszökött, a miért országos körözése elrendeltetett. Feltalálás esetén a budapesti kir. ügyészhez kísérendő.

* Steininger Sándor divatkereskedő mai hirdetésére különösen felhívjuk a n. é. közönség b. figyelmét.

* **Egyházi szerek, műhímzések,** templomi és egyesületi zászlók, miseruhák keresztuti- és oltárképek, csillárok, fehérneműk, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánljuk Szűts és Társa, a bibornok-érsek és Magyarország hercegprimásának udvari szállítót. Budapest, IV. Kossuth-Lajos-utca. Árjegyzékeiket kívánatra bérmentve küldik.

Irodalom és Művészet.

Ózsidó religió-titkok és új zsidó-praktikák. A keresztény igazság fényében. A Talmud bírálata. Írta német nyelven F r e i m u t Bernardin. Első kiadás. Ez alatt a cím alatt egy igen érdekes könyv jelent meg Székesfehérvárott. A 242 lapra terjedő kötet ismerteti népszerű hangon a zsidó talmudot, annak tanítását és hitkezeit, a zsidó talmud felfogását a felebaráti szeretetről, a keresztényekről, az uszoráról és esküről, szól a zsidó vérgyilkosságokról, szóval mind olyan dolgokról, melyekből a judaizmus valódi lényegét, annak elveit az

igazságnak megfelelően legjobban meg lehet ismerni. Megismerteti ezenkívül a szerző a zsidóság újabb törekvéseit a keresztény társadalom lerombolására, befolyását a sajtóra a törvényhozásra. Szóval egy olyan könyv ez, melynek olvasása szükséges mindazoknak, kik igazi világításban akarják megismerni korunkat s meg akarják találni eredetét sok, manapság divatos szellemi irányzatnak. Nem az antiszemitizmus szóval meg e könyv lapjain, hanem az igazság a maga őszinteségével. Ára 1 forint. Megrendelhető a „Fejérmegyei Napló” kiadóhivatalánál.

Kath. szertartásán. Tóth József polgári iskolai hitoktató Szatmáron „Rkath. szertartásant” állított össze, mely az arányosan beosztott tananyagot előadó modorban közli, összefüggésben az egri közép katekizmussal, mintegy annak mellékletül, tekintettel különösen a polgári iskola növendékeinek leggyakoribb számára s tanterv tartalmára is. Bizalommal ajánljuk a kis művet a hitoktatók pártfogásába, mint olyat, melyből a teljesen felelőt tananyagot elég terjedelemben teheti magáévá a növendék s azt szabatos, folyékony előadásban adhatja elő. Mutatvány számot szívesen küld, valamint megrendeléseket elfogad szerző, valamint a kiadó: R e i z e r János könyvkereskedése Szatmáron. Ára a könyvnek 25 kr.

Alulírottán megrendelhető: 1. „A Megváltó” című, Jézus földi életét tartalmazó, nagy képes könyv. Ára diszkótesben 90 kr. 2. „A keresztény szeretet leánya”; emlékirat egy képpel. Ára füzve 50 kr., diszkótesben 80 kr. Szatmáron. Dr. B u z a Sándor, papneveldei aligazgató.

„Herkó Páter” kath. élelapp folyó évi 11. száma rendkívül változatos tartalommal, igen sikerült képekkel és szöveggel jelent meg. Melegen ajánljuk a rövid fennállása dacára is már szokatlanul elterjedt élelapp olvasóink figyelmébe. A „Herkó Páter” előfizetési ára egy évre 4. félre 2 frt. Szerkesztője M a r k o s Gyula, a Kath. Örtüzek ismeretes költője, kinek címére az előfizetési pénzek küldendők. (Budapest, zsbárns-utca 7.)

A „Katholikus Tanügy”, a nevelés- és oktatásügy összes ágait felelő kath. tanügyi közlöny legújabb 6-ik száma a következő tartalommal jelent meg: A tanítók sereglmei. Bobori János. — Módszertani utasítások. — Korszakok, az ember szellemi nevelésében. Csizmár Mihály. — Tárcá: A hazai kisdudovás történetéből. — Irodalmi hírek. — Vegyesek. — Szerkesztői telefon. A lapot dr. K o m l ó s s y Ferenc kanonok, Esztergom egyházmegyei főtanfolygó szerkeszti. Előfizetési ára egész évre 2 frt, félre 1 frt. (Erga sacra.) Kath tanítók és a tanügygyel foglalkozók hasznossal olvashatják. Részünkről melegen ajánljuk e pártolásra méltó és érdemes tanügyi organumot.

A „Lányok Lapja”-nak 12-ik füzeté most jelent meg. A sok kedves elbeszélés közül kiválik az, mely március 15-ikével foglalkozik. Versei csinosak, képei igen jól sikerültek. Ajánljuk olvasóink figyelmébe a D o l i n a y Gyula által szerkesztett képes lapot, melynek hasznos mellékletét a „Történelmi Areképcsarnok” egy-egy füzeté képezi. Előfizetési ára egész évre 4 frt. Kiadóhivatal: IV. Kecskeméti u. 13.sz

Jutalomjáték. Hétfőn lesz jutalomjátéka a társulat legszorgalmasabb tagjának, Szatmári Lajosnak, kiről elmondhatjuk, hogy alig volt est, melyen a közönség tézességét meg nem nyerte volna. Ambicióját játszott mindig, fáradságot nem ismert; napról-napra az övé volt a legnagyobb s legnehezebb szerep s ügyességével, jó alakításával, kedves modorával mindig kellemes perceket szerzett a közönségnek. Jutalomjátékául a társulat e tehetséges tagja a „Szép Meluzina”-t választotta. Reméljük, hogy a közönség méltó jutalomban fogja részesíteni kedvelt színészét.

— **Színház.** Csütörtökön Posfai Ella jutalomjátékául Megyesi operettje: a „Katonás kisasszony” került színré. A darab zenéje szép, mosolygós azonban egy lehetetlenségen alapul s ennek következtében mit sem ér. Az előadásról sok jót nem mondhatunk, tán Posfai (katonás kisasszony) volt az, aki némileg kiemelkedett könyved játékaival és ez uttal elég kellemes énekével. Tisztelői öt két remek csokorral lopták meg.

Közgazdaság.

Bánffyék s az adoreform.

(y.) Az appropriációt is megszavazták immár Bánffyéknek. Hogy e közben annyira megtépták, hogy nem maradt egyetlen foszlányuk sem, melylyel ügyefogyottságukat befedhetnék — ezt ők bajnak nem tartják; fő, hogy már most szabadon gazdálkodhatnak — ha túlélik — egy egész esztendeig. Azt az utolsó foszlányt is, a bölcs hallgatást, maga Bánffy Dezső báró miniszterelnök ur dobta le magáról és méltó társairól, midőn utolsó beszédjéhez száját felnyitotta; mert hát ilyen? hogy is mondjuk? — ügyefogyottsággal a magyar parlamentben eddig még nem lépett fel senki.

Mit várhat tehát derült közgazdaságunk olyan kabinettől, melynek vezére, feje, intézője Bánffy Dezső báró ur? Hiszen ez az államkormányzat utvesztőjében egyetlen egy lépésnyi haladásra sem képes!

Pedig részben elődjei, — kiknek ő csak mandatúrúsa és nem szukcesszora — tengernyi be nem váltott ígérete; részben az ország valódi égető szükséglete, a legkényesebb problémák megoldását teszi körelességükké.

Hogy egyebet ne is említsünk, maradjunk a mulhatlanul szükséges adoreformnál, melyet a finanszeninek hirdett Wekerle sem kontemplált valami szerencsésen. Ezt mutatja legalább annak idején közzétett emlékirata, melyben az *egyenes udók csak parciális megoldása* terveztetik s mindenik nem a keretbe be sem vonatott.

Várható-e, hogy a jelenlegi kurtakabinet képes legyen oly reformokat kereszttülni, melyek az államélet egész ezidőszertinti berendezését, a közgazdaságot az egész vonalon s ez által némileg a társadalmi életviszonyok alakítását is méhökbe rejtik. Lehet e képes ily reformot a most oly magas színvonalon álló nemzetgazdaszat — és pénzügy — tudomány szellemében igazságosan és nem csak így, hanem egyszerűsággal és eddigi, még Bachtól örökölt, rossz adó rendszerünkkel teljesen szakítva, megalkotandó újat —

nemzeti életünkől leszűrve — méltányosan is kieszelni?

Ha Wekerle, kinek e részti kiváló készsége kétségbe nem vonható, kiről feltehető, hogy pénzügyi kapacitásának reputációját legalább is annyira becsüli, hogy nem tervez olyat, mire tudományának elmélete bármikor rácafolhat, ha ez a Wekerle sem cselekedhetett a liberális párt fentarthatása okából másként, mint-hogy annak egyetlen támasztéka részére emlékiratában hátsó ajtókat biztosítson, melyeken aztán a nagyipart, a bürést s a számlalau államilag szubvencionált zsidóvállalatot kiosontathassa. Bánffyék páratlan ügyefogyottságától, ha addig néhaiakká nem válnak, mit várhatnánk egyebet, minthogy *ez égetően szükséges reformot, a magyar közgazdaság még nagyobb boldogulására egyenest a liberális párt fenti támasztékai-val fogja megcsináltatni.*

— **Törvényjavaslat a szövetkezetekről.** 51. Erdélyi Sándor igazságügyminiszter ismét megindította a szövetkezetekről szóló törvényjavaslatra vonatkozó munkálatokat, melyeket elődje Szilágyi Dezső igazságügyminiszter tudvalevőleg abbahagyott. A régi törvénytervezetet az új miniszter némi jelentéktelen változással szándékozik a törvényhozás elé vinni, de mielőtt ezt megtenné, előbb a szakkörök véleményét is meg akarja hallgatni. Ezért a törvényjavaslat tervezetét megküldték a többi minisztériumoknak és az illetékes hatóságoknak, valamint a kereskedelmi iparkamráknak véleményes jelentéstétel végett. Majd e vélemények beérkezése után fogja csak az igazságügyminiszterium — a törvényjavaslat végleges szövegezését megállapítani s ezt — bizonyára még egy pár ankét meghallgatásával — a képviselőházban benyújtani. Tehát arról alig lehet szó, hogy az oly gyakran megígért szövetkezeti törvényjavaslat még ebben az évben tényleg törvénynyé válik.

— **A négykrajcáros temetése.** A múlt év óta szorgalmasan folyik a forgalomból kivont 4 krajcáros váltópénz bevéltása. A beolvasztás mindenkor szigorú ellenőrzés mellett történik s a beolvasztandó rézpénz mennyiséget naponként az állampénztárakból szoros felügyelet mellett a beolvasztási helyre viszik s ugy az olvasztásnál, mint a lemérlegelésnél és az átadásnál jelen vannak a pénzügyminiszter, az állampénztárak és az állami számvéviszék képviselői. A legutóbb foganatosított s több napig tartott beolvasztás alkalmával mintegy 3, 200,000 darab négykrajcáros olvasztottak be, körülbelül 128,000 forint értékben. Ezen garmadának tiszta súlya 39,000 kilogrammon felül volt s az olvasztás után nyert réz súlya mintegy 600 kilogrammal kevesebbet esz ki.

— **Székesfejérvári piaci árak.** 1895. március 16-án:

Gabona: buza 6.—6.20, rozs 5.10—5.20, árpa 6.10—6.20, zab 5.50—5.60, kukorica 5.80—6.—, bab 8.50—8.60 forint métermázsánként.

Hízott sertés: könnyű 27—29, nehéz 32—33 kr. klgr. eleven súly szerint.

— **Moóri piaci árak** március 15-én: buza 5.90; rozs 5.20; árpa 6.—; zab 5.80 kukorica 6.00; bab (új) 9.60; új-bor 18—20 kr; ó-bor 30—32 kr.

Szerkesztői üzenetek.

O. O. A kérdésben folyó cikknek folytatása megjelent alkalomszerű cím és (T. L.) jel alatt a febr. 28-iki számában. — **M. Gyula. Zsó-Váralja.** Mindkettő megérkezett. Az ígéretet várjuk. — **T. A. Esztergom Megle.** — **Néppárti, Kukmér.** A beküldött cikket alkalomadtán értékesítjük. A néppárt szervezését illető mindennemű ügyben egyenesen a néppárt központi irodájához. (Budapest. Podmanicky-utca 8.) kell fordulni. — **K. R. Vas-Kethely.** Gondoskodtunk róla. Üdvözlét. —

91. sz.

eln. 895.

Pályázati hirdetés.

Fejérvármegye törvényhatóságánál Sz.-Fejérvár székhelylyel rendszeresített és elhalálozás folytán megüresedett törvényhatósági állatorvosi állásra ezenen pályázatot hirdetek, és felhívom mindazon állatorvosokat, kik ezen állást elnyerni kívánják, hogy az 1883. I. te. 9. §-ában illetve az 1888. évi VII. te. 133. §-ában előirt minősítésüket, életkorukat, eddigi alkalmazásukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket hozzám folyó évi április 20-ig terjesszék be.

A betöltendő állás javadalmazása évi 480 forint fizetés és 200 forint utazási átalány. Sz.-Fejérvár, 1895. március 11-én.

Huszár Ágoston,
alispán.

Legelő.

Alulírott legelőre vállalok marhákat és csikókat. Feltételek: Első járlatu borjú 6 forint, azonfelül 10 forint. A szarvasmarhák lépfene ellen beoltandók és kihajtáskor oltási bizonyítvánnyal igazolandók, vagy 50 kr. darabonként és akkor alulírott gondoskodik a beoltásról. Csikó korkülönbség nélkül 15. Fizetési feltételek: 1/3-ad rész beíráskor, 1/3-ad rész kihajtáskor, 1/3-ad rész augusztus 20-án. Kihajtási idő 1-ső május. Bejegyeztetni lehet alulírottnál Székesfejérvárott (kigyó-utca 7.) vagy Pusztá-Pötöllén a gazdasági intézőnél. A szarvasmarhák feltétlenül megbélyegezendők.

Székesfejérvárott, 1895. márc. 12.

Gulner Pál.

A tavaszi idényre: Bel- és külföldi ruhakelmék, fekete és színes selymek, diszítések, vászon, Chiffon és asztal-neműk, függönyök és szőnyegek a legremekebb s legdusabb választékban érkeztek meg

STEININGER SÁNDOR divat-üzletébe, Nádor-utca 19.

Ruhák gyors és izléses elkészítése elvállaltatik. Pontos kiszolgálás a legjutányosabb árakon!

Magamat a n. é. vevő közönség b. figyelmébe ajánlván, kérem szíves pártfogásukat.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek s mintákat kívánatra választás végett bérmentre küldök.

Előfizetési felhívás

„HAZÁNK“

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAPRA.

FŐSZERKESZTŐ: Bernát István.

FELELŐS SZERKESZTŐ: Baross Károly.

A „HAZÁNK“ PROGRAMMJA:

Politikai meggyőződésünk Magyarország alkotmányának törvényben és szerződésben lerakott alapjához köt és ennek útján kívánunk magyar nemzeti kulturállamot teremteni.

Kívánjuk a **választások** tisztaságát, ennek érdekében független bíróságot, a választási törvény revízióját s a választásra jogosultak politikai nevelését.

A nemzetiségi kérdésekben kívánjuk a **magyar állameszme** teljes érvényre jutását; de a más nemzetiségbeliek beolvadásának legfőbb eszközeül: a társadalmi kapcsolat szorosabbá tételét és gazdasági érdekeink istápolását ismerjük.

Sürgetjük a **közigazgatás** helyes reformját oly feltételekkel, melyek a legszeleesebb alapokon biztosítják a helyi autonómiát.

Kívánjuk a **közigazgatási bíróságot**, az **állami tisztviselők** pragmatikáját, a községi jegyzői intézmény reformját.

Sürgetünk oly **közegészségügyi** intézkedéseket, melyek a maiaknál hathatósabb eszközökkel látnak a nemzet milliói testi és szellemi épségének, a nemzeti munkaerőnek fentartásához és fejlesztéséhez.

Sürgetjük a magyar **honvédség** fejlesztését; a közös hadseregben pedig a magyar elem erősödését, egyenjogusítását.

Egyházpolitikai kérdésekben kívánjuk a teljes lelkiismereti szabadságot, a vallásfelekezeti béke visszaállítását, a szükséges reformokat, de utóbbiakat csak oly sorrendben és fokozatban, hogy az érdekeikben hozott áldozatok sem kulturális, sem gazdasági fejlődésünket meg ne zavarják és ne nehezítsék.

Sürgetünk helyes **közoktatásügyi** politikát. Kívánjuk a népiskola, kisdedovó-ügy, a lelene-ügy általános rendezését, a gazdasági és ipari szakoktatás általánosítását, a néptanítók helyzetének javítását. Nagy súlyt helyezünk a szakértelem megadására hivatott intézetekre. Ohajtjuk a magyar tudományosság, különösen a gazdasági és technikai tudományok nagyobb fejlesztését és érvényre jutását.

Az **igazságügy** terén zászlóvivői kívánunk lenni a modern haladásnak, de e mellett kívánjuk, hogy a magyar magánjog konszolidáló hagyományai lehetőleg megőriztessenek, s az idegen törvényhozások eredményeinek értékesítése hazánkban úgy történjék, hogy a különös hazai viszonyok mindenkor figyelembe vétnessenek. Kívánjuk, hogy a magyar mezőgazdaságnak a törvényhozás által megadassék annyi kiváltság, mint a mennyit törvényes intézkedések a kereskedelemnek biztosítanak. Így programunkba vesszük a gazdabíróságok felállításának sürgetését. Az igazságügyi általános programmban hívei vagyunk a szóbeliségnek és közvetlenségnek.

Mindenekelőtt pedig kívánunk oly magyar nemzeti **közigazdasági** politikát, mely a politikai szabadság mellett a nemzet millióinak anyagi függetlenségét is biztosítja. Ezért első sorban küzdünk helyes közgazdasági politikáért.

Követelünk közgazdasági politikát, mely a nemzet összes lakosságának, első sorban pedig a **kis embernek anyagi boldogulását** tűzi ki célul.

Kívánjuk a **becsületese munka** az egyén érvényre jutását és szorgalmának jutalmát.

Törekedni fogunk a jogosulatlan **kartellek és ringek** s egyes érdekcsoportok gazdasági monopoliójának megszüntetésére.

Támogatunk minden **szövetkezeti**, a társadalom önjerejéből s a **kis erők** összestése által létrejött egészséges vállalatot.

Kívánjuk a **munkásügy** rendezését s a munkásosztály jogosult érdekeinek kielégítését; ezzel együtt a **gazdasági és házi cselédek** ügyének megfelelőbb rendezését.

Sürgetünk hathatós szociális intézkedéseket, a **kivándorlás** megszüntetésére s a munkás-közvetítés, telepítés szervezésére.

Kívánjuk a **honosítási törvény** reformját, a bevándorlásügy szabályozását.

Követeljük az összes állampolgárok aránylagos és igazságos **megadóztatását**, s ebből kifolyólag olyan **adóreformokat**, melyek a mozgó tőkét is kényszerítik, hogy arányosan hozzá járuljon az állam terheihöz. Követeljük az adónyilvántartás, behajtás egyszerűvé és méltányossá tételét. Komolyan kívánunk foglalkozni azzal, hogy a **progresszív adó** behozatala mily mértékben befolyásolná állami pénzügyeinket, gazdasági és társadalmi fejlődésünket.

Sürgetjük a **takarékügy**, ezzel kapcsolatban a mezőgazdasági és ipari **hítel szervezését**. Kívánjuk a **biztosításügy** reformját, ideértve az élet-, a tűz-, a jég- és állatbiztosítást. A szervezést a költségnőség elvén ohajtjuk keresztülvinni.

Kívánunk olyan kereskedelmi-, ipari- és közlekedési politikát, a mely első sorban a **hazai termelést és fogyasztást** védelmezi és emeli.

Mellőzni kívánjuk a **felesleges közvetítést**. Ohajtunk oly törvényhozásilag életrehívott és megerősített társadalmi szervezeteket, melyek a fogyasztót a termelővel közvetlen összeköttetésbe vonzzák.

Követeljük a **börzének** az általános gazdasági érdekeknek megfelelő ellenőrzését, újjászervezését és **megadóztatását**.

Kívánjuk a **kisipar** nagyobb mérvű támogatását s az ipartörvények ily értelmű módosítását.

A magyar nemzet alapjait az **östermelésben** tudjuk: **állami függetlenségünk** egyik legfőbb biztosítékát a **magyar földbirtokos osztályban és földmivelő népben** ismerjük.

Ezért kívánunk helyes **földművelési politikát**, a nagy-, közép- és kisbirtok helyes megosztására irányuló intézkedéseket, a földbirtok művelési eszközeinek lefoglalhatlanságát, terheinek könnyítését, a kötött birtokok helyes kezelését.

Kívánunk megfelelő **agrár törvényhozást**, a birtokviszonyok, telekkönyv- és tagosítási ügyek gyors és végleges rendezését.

Követeljük a **gazdatiszti ügy szabályozását**, a munkádó és munkása közötti viszony s a bérleti ügyek rendezését, a gazdasági egyesületek, szövetkezetek, gazdasági szakoktatás és az állategészségügyi intézmények fejlesztését.

Az östermelés egyik igen fontos ágának tekintjük az erdészetet s ennek fejlesztésében hatalmas eszköznek tartjuk az 1879. évi XXXI-ik törvényeikk változatlan fentartását és minden részletében ható gondos végrehajtását.

Törekedni fogunk a nemzet összes lakosságában a **szép és nemes iránti szeretetet**, a törvénytisztelet és kötelességtudás, az igazi vallásosság, a közérköles, a politikai tisztesség, a nemzeti mult iránt való kegyelet fejlesztésére.

Mindenben pedig az **igazságot keressük** és annak állunk bármily érdekekkel szemben védelmére.

Ezért nem csatlakozunk sem a kormány, sem az ellenzéki pártok egyikéhez sem; fentartva meggyőződésünk **független nyilatkoztatását** mindezekkel szemben.

Üldözni fogjuk a léha kapaszkodást, az üres, dilettans, nagyhangu szerepléseket s a protekciót.

Igyekezünk a **szépirodalom**, a **művészetek** fejlesztésére s azoknál úgy a **nemzeti irány**, mint a **finom ízlés** érvényre juttatására.

A „HAZÁNK“ a magyar gazda-osztály, a vidéki népesség és a honoráciorok lapja, ezek érdekeiért küzd, ezeknek kell őt fentartani. Terjesszék tehát a lapot.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre	14 frt — kr.	Egy negyed évre	3 frt 50 kr.
Egy fél évre	7 frt — kr.	Egy óra	1 frt 20 kr.

Kiadóhivatal: BUDAPEST, KÖZTELEK.

A május hóban tartandó III. országos gazda-kongresszus tárgyalásait a „HAZÁNK“ a leg részleteesebben fogja közölni.

FÜSTER IMRE

kárpitos és butorgyáros
Székesfejérvár, sás-utca 16. sz.

Ajánlja

30 év óta fennálló
dmsan felszerelt

BUTORRAKTÁRÁT.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU

**háló, ebédlő, szalon és uri szobák
berendezése művészi kivitelben**
mindenkor raktáron vannak.

Egész lakosztályok bebutorozása rövid idő
alatt izlésesen, jutányos áron készíttetnek.

Antik, rokokó, barokk-stylú butordarabokat
saját rajzolóink tervei szerint faragnak.

Butorterméink bármikor megtekin-
hetők és a nagyközönség rendelkezé-
sére állanak.

Ócska hangszerek becséltetnek.

STOWASSER J.

csasz. és kir. udvari és hadseregi szállító, hangszergyáros
Budapest, II. kerület, Lánchid-utca . szám.

Saját gyártmányu fuvó-, vonó- és ütő-hang-
szerek, kitűnő erős hangu

cimbalmok

és azok alkatrészeiről nagy képes árjegyzék
kiváratra ingyen és bérmentve.

Tűzoltói, községi zenekarok és más zene-
egyesületek felszereléséhez szükséges fuvó- vagy
vonó hangszerek a legolcsóbb árban és legelő-
nyösebb fizetési feltételek mellett.

*Mindennemű hangszerek és
harmonikák javítása a legolcsóbb
árban eszközöltetnek.*

Elpusztíthatatlan erős orgona-hangu harmonikáról külön árjegyzék kérendő.

Külső doboz.

A ház lerombolása és ujjaépítése miatt

f. évi március hó 1-től kezdve

tetemesen leszállított árakon

árusit

CSIKÓS ENDRE

FÉRFI-SZABÓ és DIVATÁRU ÜZLETE.

Székesfehérvárott, püspök-téren.

Ajánlja legjobb gyártmányu

bel- s külföldi szöveteit,
férfi ruhákra, legujabb szabással és finom kiállítással.

Dus választéku kemény és puha kalapok elsörendü gyárosoktól.

Gráci „Pichler“-féle lóden kalapok, legujabb formák.

Ingek, lábravalók, harsnyák, legujabb nyakkendők, gallér és közelök,
esernyők, séta botok, sapkák, keztyűk, illatszerek és kézmosó
szappanok.

ALCSUTHON

a főhercegi udvari kertészetben kapha-
tók parkok és sétányok létesítésére
alkalmas

disz-fák és disz-cserjék.

Továbbá mindennemű gyümölcsfák
és gyümölcs-cserjék, rózsák stb.

Árjegyzékeket

megkeresésre ingyen és bérmentve küld
a főhercegi udvari kertészet
ALCSUTHON, (Fejérmegye).

Az influenza-idény alatt ajánlatos
Mörath-féle

Steier darapilulákat

használni, mint a melyek a legjobb oldó-
szer a nyálka, köhögés és rekedtség
ellen (idült esetben is); a gyomornak
egyáltalában bajt nem okoznak, sőt ét-
vágyat gerjesztők.

Nagys. Mörath Tódor gyógyszerész
urnak Grác.

Az ön által küldött darapilulákat köhögés,
rekedtség, időszakos torok- és szájbajok alkalmával
egy gyermeknek, mint felnőtteknél a legjobb sikerrel
használtam. Sőt még elévült tüdő-tuberculozissal is
enyhülést értem el ennek használata által. Kérek
részemre még 3 tucat dobozzal küldeni.

Trofaiach, 1895. február 2-án.

Mély tisztelettel:

Dr. Ehrlich Vilmos.

Egy doboz ára 10 kr. — Kapható
minden gyógyszerárban és fűszerkeres-
kedésben, valamint minden keres-
kedőnél. Hol esetleg raktár nincs, oda
küld a feltaláló, Mörath Tódor gyógy-
szerkereskedő Grácban 1 korona előleges
beküldése után 5 dobozzal díjmentesen.

Elárúsítók kerestetnek.

Különösen ügyelni kell Mörath gyógyszer. aláírására.

Kapható: dr. Rothschnek urnál
Debrecenben.

HIRDETÉSEK

a „FEJÉRMEGYEI NAPLÓ“ részére felvétetnek

Marián György könyvnyomdájában

SZÉKESFEJÉRVÁR, SZT-ISTVÁN-TÉR 1. SZÁM,

hol mindennemű nyomdai munkák olcsón készíttetnek.